

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,
w sprawie **M. C. (C.)**,
o odszkodowanie i zadośćuczynienie,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 7 lutego 2024 r.,
kasacji wniesionej przez obrońcę wnioskodawcy
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 1 czerwca 2023 r., sygn. akt II AKa 44/22,
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie
z dnia 28 grudnia 2021 r., sygn. akt III Ko 370/20,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążyć wnioskodawcę.**

[PGW]

UZASADNIENIE

Po rozpoznaniu sprawy z wniosku M.C. o odszkodowanie i zadośćuczynienie za pozbawienie wolności w okresie od 17 do 24 grudnia 1970 r., wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 grudnia 2021 r., sygn. akt III Ko 370/20, na podstawie art. 11 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za

działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy kwotę 5000 złotych tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie wniosek oddalono.

Od tego orzeczenia apelację wniósł pełnomocnik wnioskodawcy, który – podnosząc zarzuty błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, obrazy przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia (art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k., art. 167 k.p.k.), obrazy przepisów prawa materialnego, (art. 481 § 1 k.c.) – wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie w punkcie I odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty oraz uwzględnienie żądań wnioskodawcy w dalszej dochodzonej części, tj. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy M. C. dalszej kwoty 136.417,81 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną przez niego krzywdę wynikającą z niewątpliwie niesłusznego pozbawienia go wolności w okresie od dnia 17 grudnia 1970 r. do dnia 24 grudnia 1970 r. w związku z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 1 czerwca 2023 r., sygn. akt II AKa 44/22, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że kwotę zasądzoną na rzecz M.C. tytułem zadośćuczynienia podwyższył do 10 000 (dziesięciu tysięcy) złotych. Z pozostałym zakresie utrzymał wyrok w mocy (pkt II sentencji).

Od wyroku Sądu odwoławczego kasację wniósł pełnomocnik wnioskodawcy, który sformułował następujące zarzuty:

1. rażące naruszenie art. 11 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (w dalszej części: ustawa lutowa), które miało istotny wpływ na treść wydanego wyroku, polegające na jego niewłaściwym zastosowaniu i skutkującym brakiem zasądzenia przez sąd odwoławczy całości wnioskowanej kwoty zadośćuczynienia za krzywdę doznaną

przez M. C. na skutek niesłusznego pozbawienia wolności w okresie od dnia 17 grudnia 1970 r. do dnia 24 grudnia 1970 r. w związku z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, pomimo wykazania podstaw do jego zasądzenia, w sytuacji gdy zastosowany przez sąd odwoławczy oraz przyjęty przez Sąd I instancji sposób miarkowania przedmiotowej kwoty zadośćuczynienia odbiegał w rażący sposób od zasadnych w tym wypadku reguł, a całokształt okoliczności sprawy przemawia za zasądzeniem na rzecz wnioskodawcy wyższej kwoty zadośćuczynienia;

2. rażące naruszenie art. 11 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy lutowej w zw. z art. 445 § 1 k.c. poprzez błędne ich zastosowanie skutkujące uznaniem, iż w okolicznościach niniejszej sprawy sumą odpowiednią zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez M. C. jest kwota 10.000,00 zł, podczas gdy Sąd II instancji nie uwzględnił we właściwy sposób wszystkich istotnych zindywidualizowanych okoliczności, które w sposób wyjątkowy miały wpływ na wymiar krzywd wnioskodawcy, a w konsekwencji na wysokość zadośćuczynienia, tj. okoliczności osadzenia i warunków, w jakich wnioskodawca został pozbawiony wolności, braku kontaktów z rodziną, zastraszania, przemocy fizycznej i psychicznej, skutków zdrowotnych i psychicznych osadzenia co doprowadziło do poczucia rażącej niesprawiedliwości przez wnioskodawcę dodatkowo na skutek zasądzenia powyżej wskazanej symbolicznej kwoty zadośćuczynienia w wysokości niewspółmiernie niskiej — w stosunku do rozmiaru krzywdy doznanej przez represjonowanego,

3. rażące naruszenie art. 7 k.p.k., polegające na dowolnej ocenie dowodów i wyciągnięcie z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, wniosków sprzecznych z zasadami logicznego rozumowania, doświadczenia życiowego i wskazaniemi wiedzy, a w konsekwencji błędne przyjęcie, że zasądzona kwota zadośćuczynienia jest kwotą odpowiednią, gdyż zdaniem Sądu mającego na uwadze względy słuszności jest ona kwotą proporcjonalną do doznanej krzywdy, podczas gdy w istocie jest kwotą nieadekwatną do okoliczności niniejszej sprawy, skutkiem czego było zasądzenie zaniżonej w stosunku do znacznego rozmiaru krzywdy doznanej przez wnioskodawcę kwoty zadośćuczynienia, co prowadzi do poczucia rażącej niesprawiedliwości wobec M. C. z powodu niesłusznego

pozbawienia wolności w związku z działaniami niepodległościowymi, stanowiące kluczową aktywność w jego życiu.

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w jego pkt. II i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania.

Prokurator w odpowiedzi na kasację, wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. Reprezentujący Skarb Państwa Komendant Miejski Policji w Szczecinie wniósł o oddalenie kasacji.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna, co uprawniało do jej oddalenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Odnosząc się do dwóch pierwszych zarzutów należy stwierdzić, że mają one jedynie charakter polemiczny i w żadnym razie nie mogą wykazywać naruszenia przez Sąd drugiej instancji przepisów prawa. W orzecznictwie ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym: „art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1583) nie przewiduje żadnych sprecyzowanych kryteriów określania wysokości zadośćuczynienia, pozostawiając te oceny praktyce orzeczniczej w konkretnych sprawach. Podobnie przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zadośćuczynienia ograniczają się do wskazania, że zasądzona suma ma być «odpowiednia» - art. 445 § 1 k.c. O tym czy zasądzone zadośćuczynienie spełnia te kryteria decyduje sąd orzekający na podstawie zindywidualizowanych kryteriów, wynikających z materiału dowodowego sprawy, w następstwie rozważenia wszystkich jej istotnych okoliczności. Z tego względu sfera decyzji co do wysokości zadośćuczynienia cechuje się znacznym zakresem swobodnej oceny sądu, a luz decyzyjny w tym zakresie wynika z niematerialnego charakteru krzywdy, wieloaspektowości okoliczności, które należy wziąć pod uwagę. Dlatego też w judykaturze ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym zarzut niewłaściwego ustalenia kwoty zadośćuczynienia może być skuteczny w postępowaniu kasacyjnym wyłącznie wtedy, gdy orzeczenie w sposób oczywisty narusza zasady ustalenia wysokości tego świadczenia. Praktycznie rzecz ujmując ma to miejsce tylko przy

ustaleniu kwoty symbolicznej (*postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2022 r., II KK 614/21, LEX nr 3402014 i cytowane tam orzeczenia SN: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2021 r., IV KK 135/21, LEX nr 3241999; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 grudnia 2020 r. V KK 125/20, LEX nr 3245694*).

Jeśli chodzi o trzeci zarzut, to jest on wadliwy od strony formalnej, albowiem Sąd drugiej instancji nie dokonywał własnych ustaleń faktycznych, ale jedynie weryfikował swoistą „wycenę krzywdy” przez Sąd pierwszej instancji, bazując na poczynionych przez ten Sąd ustaleniach faktycznych. W tym kontekście należy stwierdzić, że Sąd odwoławczy dokonał prawidłowej weryfikacji wysokości zasądanego zadośćuczynienia, wskazując na elementy stanu faktycznego, które w jego przekonaniu przemawiały za zasądzeniem wyższej kwoty zadośćuczynienia. Sąd zaakcentował trudne warunki bytowe w celi, w której przebywał wnioskodawca oraz fakt, że M. C. w czasie pozbawienia go wolności, trwającego 7 dni, miał złamaną rękę, na której był założony opatrunek gipsowy, co w przepełnionej celi z jedną toaletą niewątpliwie utrudniało mu funkcjonowanie zwiększając rozmiary cierpienia. Sąd *ad quem* zwrócił również uwagę na całkowicie bezpodstawne posądzenie o kradzież mienia (10 złotych), co miało pozorować zasadność pozbawienia wnioskodawcy wolności, zwiększając poczucie pokrzywdzenia u M. C. Uwadze Sądu nie umknęło także stosowanie przemocy wobec wnioskodawcy oraz naruszenie jego godności osobistej w wyniku zniewag funkcjonariuszy. W rezultacie Sąd odwoławczy podwyższył kwotę zasądanego przez Sąd pierwszej instancji zadośćuczynienia, w pełni zasadnie uznając żadaną kwotę 136417,81 za zdecydowanie wygórowaną. Zarówno więc stanowisko Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, wyrażone w pisemnych motywach wyroku, jak i rozstrzygnięcie tego Sądu, wskazują na przeprowadzoną rzetelnie kontrolę instancyjną i nie potwierdzają wskazywanych w kasacji zarzutów rażącej obrazy przepisów prawa.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu, na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążając wnioskodawcę.

[PGW]

[ał]

